

Consorci
Gavarres

Gavarres

PROGRAMA DE SEGUIMENT DE LES
POBLACIONS DE SENGLAR A CATALUNYA

TEMPORADA 2022-2023

Informe per a les colles participants

PROGRAMA DE SEGUIMENT DE LES POBLACIONS DE SENGLAR A CATALUNYA GAVARRES – TEMPORADA 2022-2023

Entitats promotores del Programa de seguiment de les poblacions de senglar a Catalunya:

- Consorci de les Gavarres
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural (DACC).
Direcció General d'Ecosistemes Forestals i Gestió del Medi
- Diputació de Barcelona – Servei de Gestió de Parcs Naturals

Coordinació del seguiment a les Gavarres:

Enric Bisbe, tècnic del Consorci de les Gavarres.

Anotació de dades de les batudes als Carnets de colla senglanaire:

Colles dels Astronautes (Cassà de la Selva), Celrà, En Fita (el Cartutxo), els Companys (Llagostera), els Molins (Calonge), Flaça-Foixà-La Pera, Fonteta, la Marqueta Sant Pol, Mont-ràs (el Faisà), Nova de Fitor, Palafrugell, Palol d'Onyar (Quart), Sant Llorenç (Llagostera), Sant Martí i Madremanya, Santa Cristina d'Aro (Panxo), Senglaners de la Bisbal, Senglar de Torrent, i Vikingus (Cassà de la Selva). Les dades s'han facilitat a través de la Federació Catalana de Caça, representació territorial de Girona.

Autors de la memòria:

Joana Colomer, Carme Rosell, Ferran Navàs i Berta Pericas, amb la col·laboració d'Anna Colomer.

MINUARTIA

Setembre de 2023

ÍNDEX

1. EL PROGRAMA DE SEGUIMENT DE SENGLAR A CATALUNYA	1
2. COLLES PARTICIPANTS I ESFORÇ DE CAÇA A LES GAVARRES.....	3
3. NOMBRE DE CAPTURES I DENSITAT DE SENGLAR	5
4. CARACTERÍSTIQUES DELS SENGLARS CAÇATS.....	9
5. OBSERVACIONS DE CABIROLS I ALTRES UNGULATS A LES BATUDES.....	9
6. RESUM D'INDICADORS I RECOMANACIONS	13

1. EL PROGRAMA DE SEGUIMENT DE SENGLAR A CATALUNYA

El Programa de seguiment de les poblacions de senglar a Catalunya es va iniciar la temporada 1998-1999, fa **25 anys**, seguint el model implantat a la Zona Volcànica de la Garrotxa vuit anys abans. Actualment integra **23 observatoris** (Figura 1).

Les Gavarres s'incorporaren al Programa fa **18 anys**, la temporada 2005-2006.

En cada observatori s'hi analitza l'evolució de les poblacions de senglar a partir de dades individualitzades de totes les batudes fetes durant el període hàbil de caça. El seguiment és possible gràcies a la col·laboració de colles de caçadors d'arreu del país, que faciliten les dades necessàries. En tots els espais s'aplica la mateixa metodologia. Així es disposa d'un registre comparable de l'evolució de les poblacions de senglar –i de la seva caça– i es poden definir les mesures de gestió més adequades a cada situació. La descripció de mètodes i els resultats globals del Programa es poden consultar a l'informe anual que es troba a la web del DACC i a la web de www.senqlar.cat.

L'augment de les poblacions de senglar a Catalunya, com arreu d'Europa, justifica la necessitat de disposar d'un seguiment acurat i a llarg termini en llocs representatius de diferents paisatges del país. Actualment, **l'objectiu de gestió de senglar es centra en aconseguir controlar la seva expansió i els danys que comporta** a l'agricultura, accidents en carreteres i presència en zones urbanes, entre altres. En el context de la prevenció de la Pesta Porcina Africana, la Comissió Europea també ha recomanat aplicar mesures per controlar les poblacions de senglar a Europa.

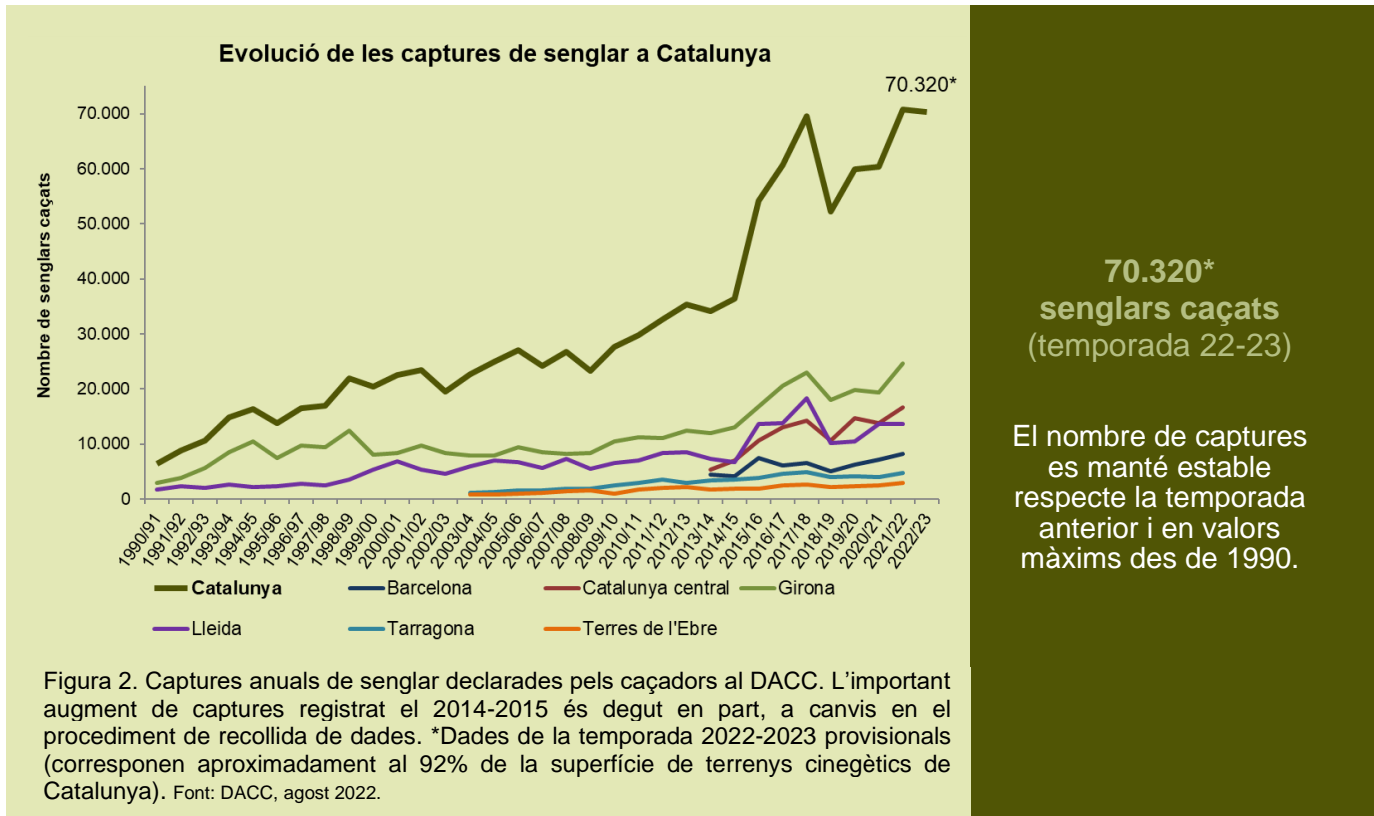
La cooperació de caçadors, tècnics i administracions en el marc del Programa de seguiment de senglar és clau per poder definir i aplicar les millors pràctiques de gestió d'aquesta espècie.

Espais del Programa de seguiment de senglar

La Figura 2 mostra l'evolució en les captures de senglar a Catalunya segons la memòria anual d'activitats cinegètiques del DACC. En aquesta memòria s'inclouen les captures realitzades durant el període hàbil en Àrees Privades de Caça, Reserves Nacionals de Caça i Zones de Caça Controlada, així com les captures efectuades a l'estiu i notificades mitjançant el formulari web de comunicacions de caceres per danys a l'agricultura.

La temporada 2022-2023 el nombre de senglars caçats a Catalunya es manté estable respecte la temporada anterior, tot i que encara falten dades del 8% de terrenys cinegètics (les dades per demarcacions no estan disponibles per a aquesta última temporada).

La col·laboració de les colles senglanaires en l'anotació de les dades és essencial per portar a terme el seguiment. La seva constància en la participació dona una gran fiabilitat als resultats obtinguts.

2. COLLES PARTICIPANTS I ESFORÇ DE CAÇA A LES GAVARRES

A la temporada 2022-2023 han participat en el seguiment 18 colles de caçadors (Taula 1), quatre colles menys que la temporada anterior. Les dades han estat facilitades per la Federació Catalana de Caça – Territorial de Girona (FCC-TG). La disminució en el nombre de colles (i àrees cinegètiques) de què s'ha pogut recollir dades i les diferències en les dades recollides respecte el quadern del Programa de seguiment de senglar, comporta que algunes anàlisis no s'hagin pogut portar a terme, o que hagi calgut adaptar mètodes i calcular a partir d'una mostra més petita del que és habitual.

A més, en aquest espai les colles no omplen el quadern de colla senglanaires del Programa de Seguiment de Senglar, si no que faciliten les dades a la FCC-TG, ja sigui a través d'un quadern o d'un aplicatiu online (que s'ha implantat per primera vegada la temporada 2022-2023). **Les incidències en l'extracció i els formats d'aquestes dades, afegides al retard amb que s'han rebut i la manca de dades d'algunes colles comporta que els resultats obtinguts siguin menys precisos que en altres espais del Programa de Seguiment.** Ja que en moltes de les batudes registrades manca informació sobre el nombre d'individus observats, caçadors i gossos participants o les dates contenien errors.

Taula 1. Colles participants a les Gavarres durant la temporada 2022-2023.

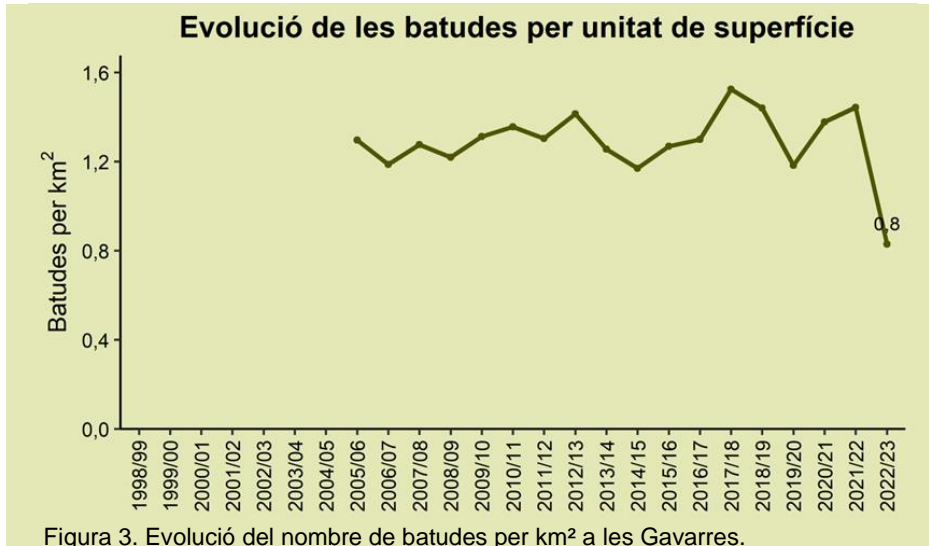
Astronautes (Cassà)	Fonteta	Sant Llorenç (Llagostera)
Celrà	la Marqueta Sant Pol	Sant Martí i Madremanya
d'en Fita (el Cartutxo)	Mont-ràs (El Faisà)	Santa Cristina d'Aro (Panxo)
els Companys (Llagostera)	Nova de Fitor	Senglaners de la Bisbal
els Molins (Calonge)	Palafrugell	Senglar de Torrent
Flacà-Foixà-la Pera	Palol d'Onyar (Quart)	Vikingus (Cassà)

La Taula 2 mostra una síntesi de les dades referents a l'activitat cinegètica. L'evolució de les batudes per superfície i del nombre de caçadors participants en cada cacera a les Gavarres es mostren a les Figures 3 i 4. La Figura 5 mostra la distribució mensual de les batudes al llarg de la present temporada.

Amb l'objectiu d'estandarditzar el sistema de càlcul i que els indicadors de seguiment siguin comparables amb altres temporades i zones, s'analitzen només les batudes fetes durant el període hàbil.

Taula 2. Superfície cinegètica i esforç de caça a les Gavarres en la temporada 2022-2023.

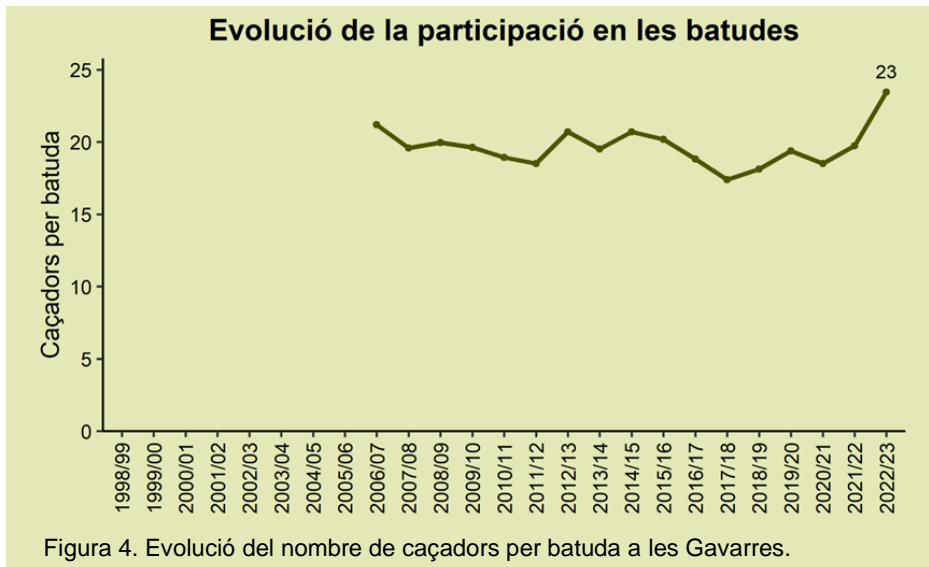
Superfície de terrenys cinegètics	59.287 ha
Àrees cinegètiques	17 APC
Període hàbil de caça	4-set-2022 a 26-mar-2023 (ACC/821/2022, de 22 de març)
Total de batudes anotades	495
Batudes per superfície	0,8 batudes/km ²
Batudes per colla	28 batudes/colla
Mitjana de caçadors participants en cada batuda	23 (mín. 6 - màx. 89)
Mitjana de gossos utilitzats en cada batuda	21 (mín. 3 – màx. 90)

0,8

Batudes/km²

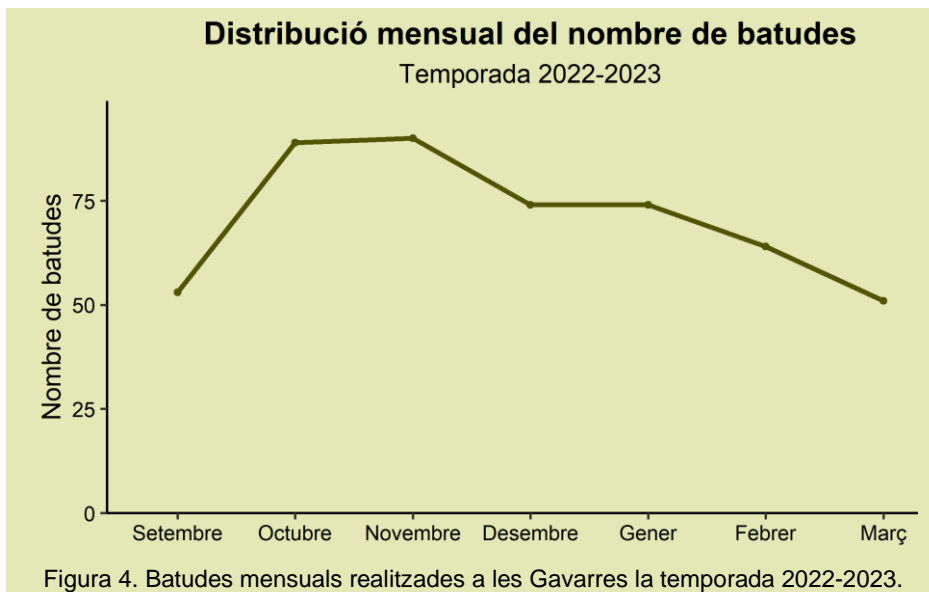
La pressió de caça baixa de forma molt notable respecte tots els anys previs. S'atribueix tant a les incidències en la recollida de dades, com a la vaga de caça¹.

23

Caçadors/batuda

Valor clarament superior al de temporades anteriors.

71

Batudes/mes
(setembre-març)

L'activitat cinegètica mostra el màxim a l'octubre i novembre, seguit d'un descens important. La reducció del mes de setembre s'atribueix a la vaga de caça¹.

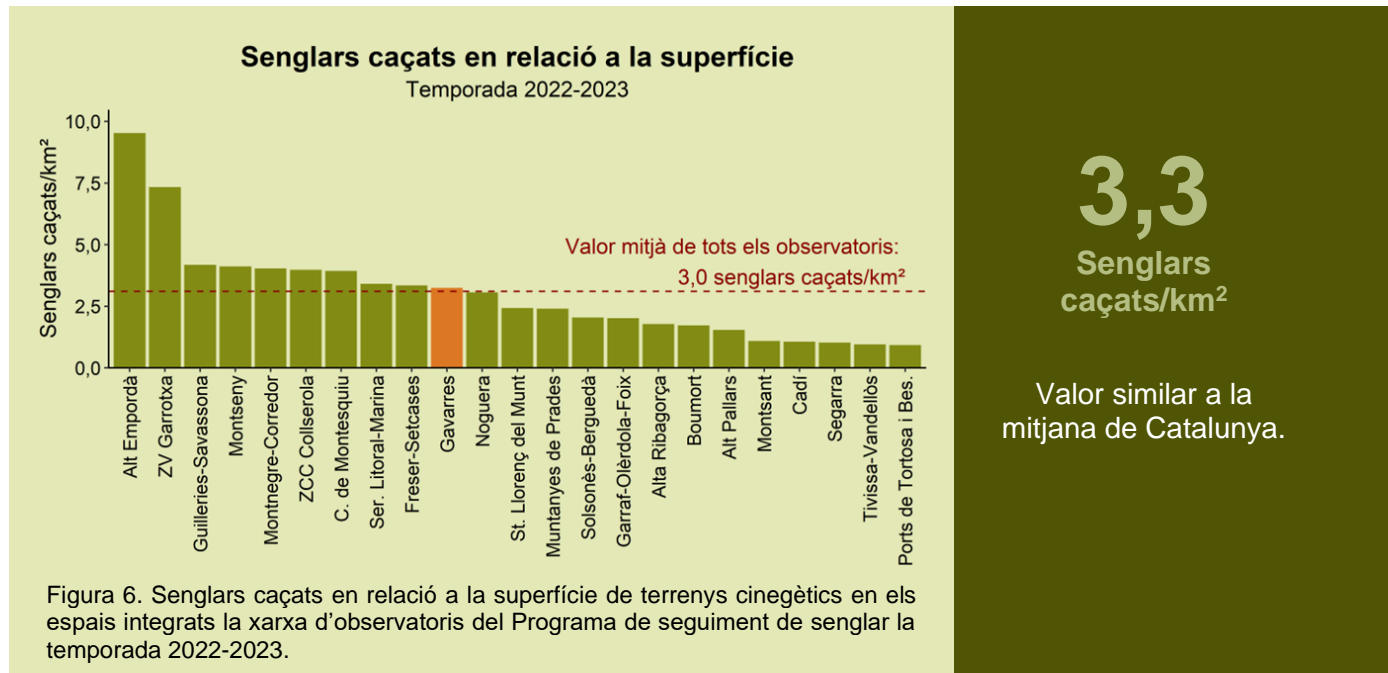
¹ Algunes colles no van sortir a caçar durant les primeres setmanes de setembre degut a la vaga convocada per diverses organitzacions del sector de la caça.

3. NOMBRE DE CAPTURES I DENSITAT DE SENGLAR

3.1 Senglars caçats en relació a la superfície de terrenys cinegètics i efectivitat de caça

Durant la temporada 2022-2023, a les Gavarres s'han caçat **1.947 senglars** (segons les dades obtingudes de 18 colles, 4 menys que l'any passat). Una mitjana de 3,9 senglars caçats per batuda i **3,3 senglars caçats/km²** de terrenys cinegètics (Figura 6). S'han caçat el 53% dels senglars observats a les batudes, efectivitat de caça superior a la mitjana dels darrers 5 anys de seguiment que és del 43%.

Degut a les incidències en la recollida de dades (veure Apartat 2), la dada d'efectivitat s'ha pogut calcular només en el 37% de les batudes registrades (183 de 495), per aquest motiu la dada d'enguany es considera poc fiable.

3.2 Densitat de la població de senglar

L'estima de densitat és de **7,6 individus/km²** (Figura 7), es tracta d'una densitat moderada en comparació amb altres més elevades registrades a Girona i nord de Barcelona (Figura 8). **El valor de densitat obtingut s'ha de considerar només orientatiu, ja que les incidències en la recollida de dades descrites a l'apartat 2 li resten fiabilitat als resultats.**

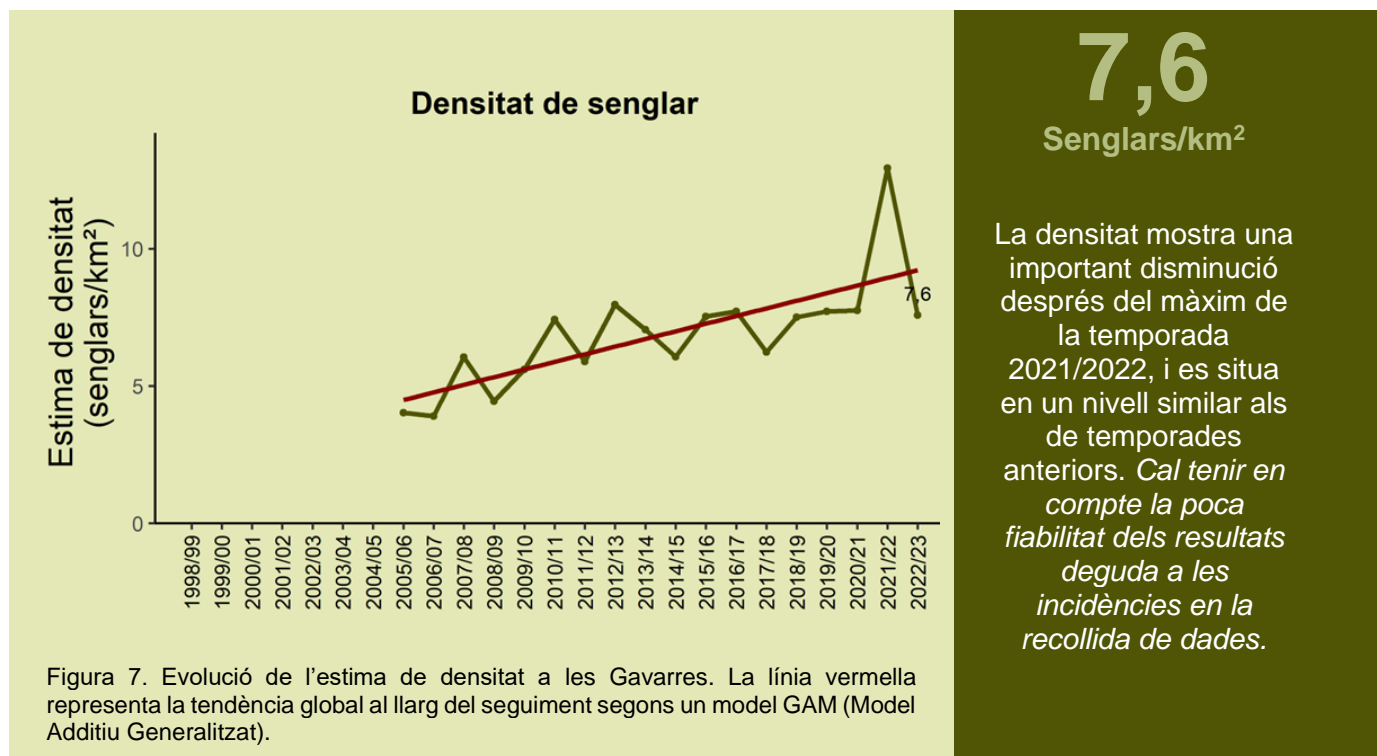
Segons l'indicador de densitat, que considera el nombre de captures en relació a les batudes realitzades i la superfície de terrenys cinegètics, **la densitat de senglar disminueix un 6% respecte la temporada anterior** (comparant només les dades de la superfície comú entre les dues temporades) (Taula 4).

Globalment, pel conjunt d'observatoris, la densitat de senglar a Catalunya s'ha mantingut similar a la de l'any anterior, amb un lleuger augment de només el 3% en l'índex de densitat. Tot i això, les poblacions mostren tendències diverses segons els sectors. Les densitats de senglar han registrat descensos als observatoris de les serralades Litoral i Prelitoral de les comarques de Girona i Barcelona, amb les reduccions més notables al Montseny i Sant Llorenç del Munt i l'Obac (per sobre del 25%). També mostren un descens marcat a Guileries-Savassona, Montsant i l'Alta Ribagorça. En sentit contrari,

s'aprecien augments a la major part d'observatoris de comarques gironines (excepte a la Garrotxa i Gavarres) i alguns de Lleida, Tarragona i de la Catalunya Central. Al Solsonès-Berguedà i la Noguera es registren els màxims increments, del 50 i del 45% respectivament, seguits de l'Alt Empordà, amb el 35%.

Les causes de les variacions de densitat poden ser diverses i venen marcades per factors locals, i entre elles la pressió de caça. Tot i això, són les condicions meteorològiques (principalment la pluviometria) un dels condicionants més importants, ja que condicionen la possibilitat d'obtenir aliment d'origen natural i en conseqüència, la productivitat. A partir de l'anàlisi de paràmetres reproductius (dades recollides en el marc del projecte de doctorat UB-Minuàrtia, amb la col·laboració del DACC) s'ha constatat una forta asimetria en la proporció de femelles gestants que ha marcat la variació de natalitat durant la primavera de 2022. Així, mentre que al Montseny (on la densitat disminueix de manera important) i a les Gavarres es trobaven gestants del 40 al 50% de les femelles, al Solsonès-Berguedà i l'Alt Empordà (on la densitat augmenta notablement) el percentatge de femelles que es van reproduir era proper el 70%. Aquestes dades corroboren la forta incidència de la taxa de natalitat (al seu torn condicionada la disponibilitat d'aliment), en la dinàmica demogràfica.

Les densitats de senglar a Catalunya es mantenen molt altes al quadrant nord-est del país. Concretament a Alt Empordà, Garrotxa i sectors de serralades Litoral i Prelitoral com Guillerics-Savassona, el Montnegre i el Corredor o la ZCC de Collserola que enregistren entre 9 i 15 individus/km². L'Alt Empordà es desmarca amb 23 individus/km², assolint la densitat més alta de tot Catalunya. Es tracta de zones amb gran oferta d'aliment, per l'elevada pluviometria i grans superfícies de boscos productors de fruits forestals (alzines, roures, castanyers i faigs), a les quals s'afegeix possibilitat d'obtenir aliment en conreus de regadiu, o en ambients urbans. Altres espais tenen densitats intermèdies, d'entre 6 i 9 individus/km²: Freser-Setcases, Garraf-Olèrdola-Foix, Muntanyes de Prades i la Noguera. Entre 3 i 6 individus/km² s'hi troben Alt Pallars, Alta Ribagorça, Boumort, Montsant, Sant Llorenç del Munt i Solsonès-Berguedà. Les densitats més baixes es troben en indrets on les condicions d'hàbitat o climatologia són menys favorables, concretament Cadí, Segarra, Ports de Tortosa i el nou observatori de Tivissa-Vandellòs on les densitats són inferiors a 3 individus/km².

Estima de densitat de senglar a la xarxa d'observatoris del Programa de seguiment

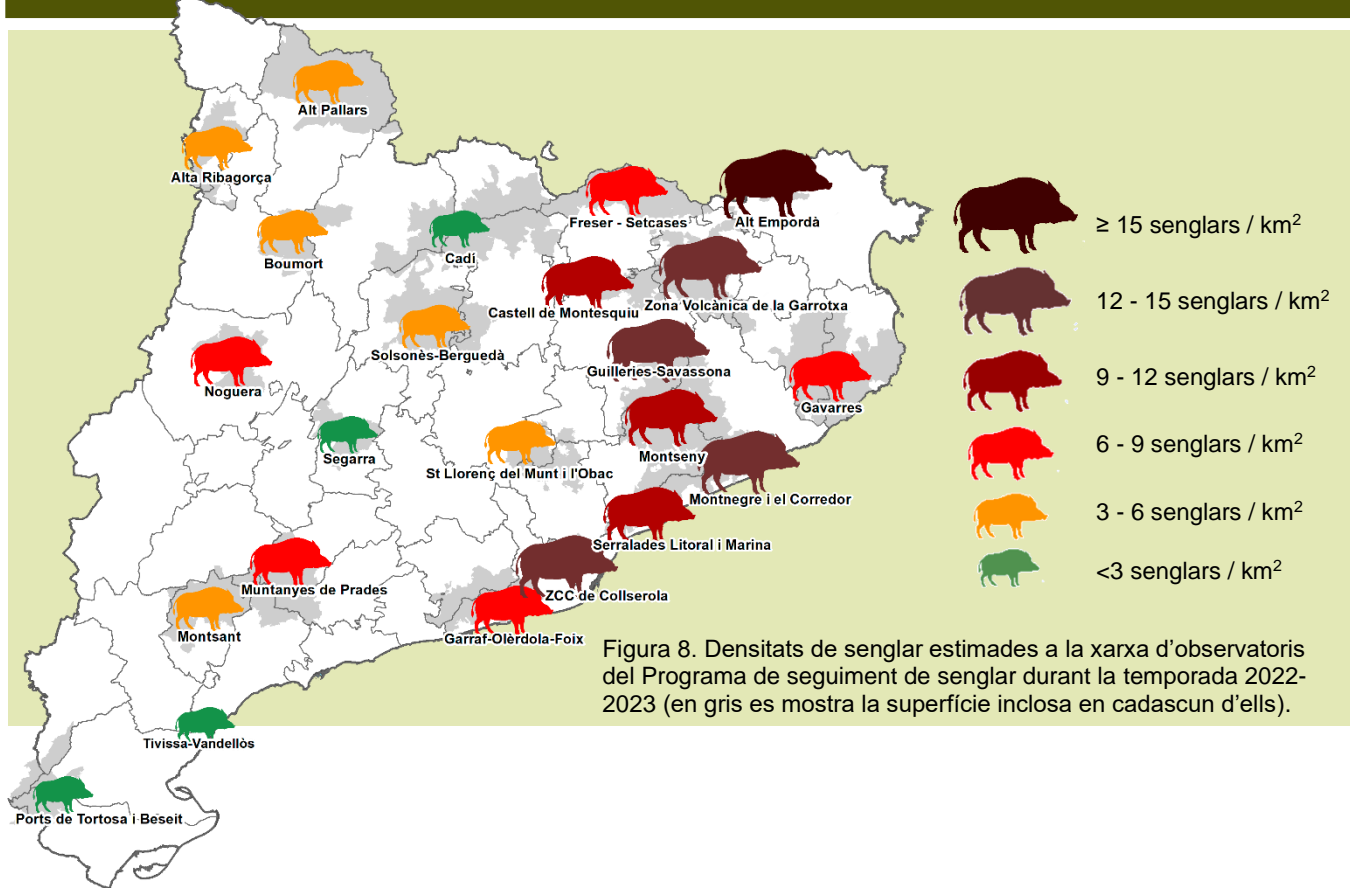

Figura 8. Densitats de senglar estimades a la xarxa d'observatoris del Programa de seguiment de senglar durant la temporada 2022-2023 (en gris es mostra la superfície inclosa en cadascun d'ells).

3.3 Dades complementàries sobre mortalitat de senglar i altres ungulats

Tot i que l'anàlisi de dades del seguiment es centra en les batudes realitzades durant el període hàbil de caça, als quaderns de batudes les colles també anoten les que es porten a terme per reduir danys a l'agricultura durant l'estiu o amb autorització excepcional.

Enguany s'han anotat un total de 52 caceres realitzades fora del període de caça, en les quals s'han abatut 336 senglars. Si es sumen a les del període hàbil, s'obté un total de 547 batudes (el 10% fora del període hàbil), i de 2.283 senglars caçats (el 15% fora del període hàbil). El rendiment en batudes per danys és de 6,5 senglars caçats/batuda.

El percentatge de captures fora del període hàbil és excepcionalment alt en comparació amb la resta d'espais inclosos al seguiment, on el màxim es situa com a màxim al 6%.

A diferència de temporades anteriors, no es disposa de dades de captures de senglars amb altres mètodes diferents de la batuda. Tampoc s'han recopilat dades de senglars, o altres ungulats, morts per causes diferents de la caça.

Recordeu d'anotar a les fitxes del final dels quaderns totes les dades de senglars, cabirols o altres ungulats que es trobin morts, sigui atropellats, ofegats o per causa desconeguda.

Important

Degut a l'alerta per Pesta Porcina Africana a Europa (cap cas a Catalunya)

Si trobeu un senglar mort per causa desconeguda, no el toqueu i aviseu a

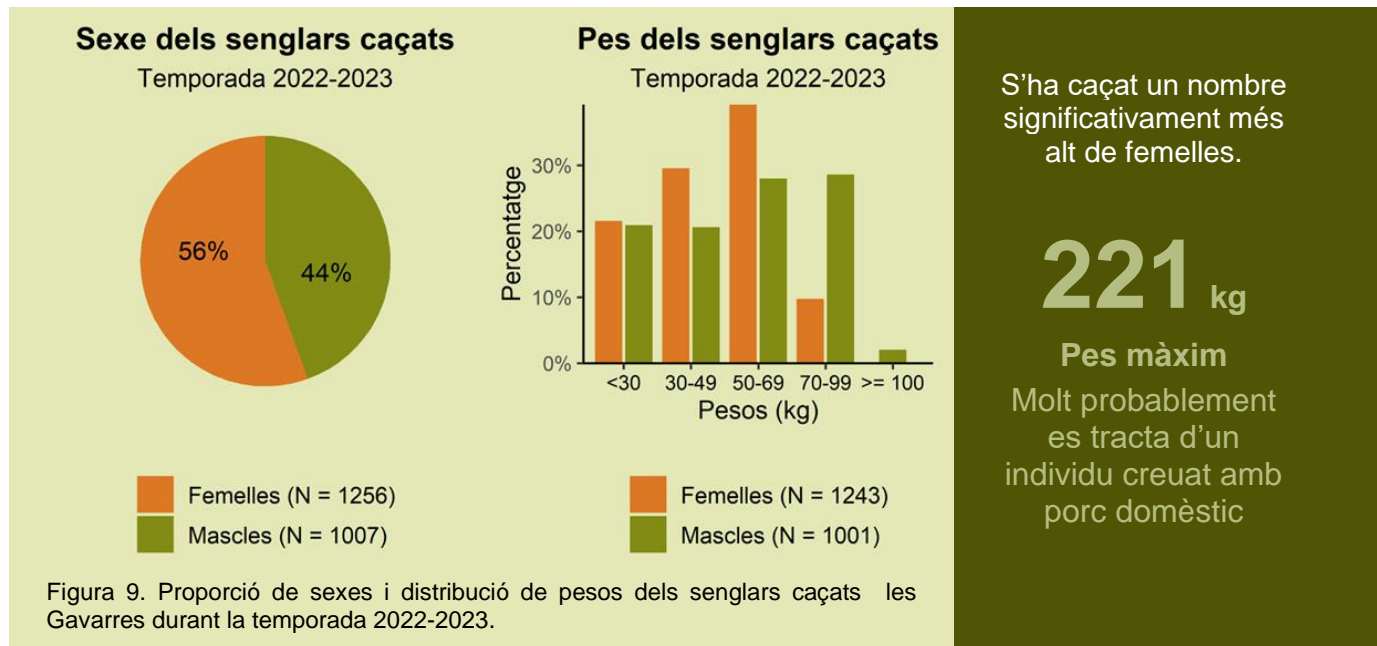
Agents Rurals – Tel 93 561 70 00

4. CARACTERÍSTIQUES DELS SENGLARS CAÇATS

4.1 Sexe i pes

Aquesta temporada s'ha caçat un nombre superior de femelles que de mascles (Figura 9) i s'observen diferències estadísticament significatives respecte la proporció esperada de captures d'ambdós sexes, que és d'un mascle per cada femella.

En conjunt, el 47% dels senglars caçats pesaven menys de 50 kg i el 19% superaven els 70 kg (Figura 9). S'han caçat 20 senglars de pes igual o superior a 100 kg, tots ells mascles. **El pes màxim dels senglars caçats enguany a les Gavarres ha estat el d'un mascle de 221 kg. Aquest pes és excepcionalment elevat, es tracta del valor més elevat de tots els espais del Programa de Seguiment i es podria tractar d'un individu creuat amb porc domèstic** (tot i que no hi ha anotacions al respecte al quadern de batuda).

4.2 Observacions de porcs vietnamites i senglars encreuats

En alguns espais de la xarxa d'observatoris del Programa de seguiment de senglar s'enregistren porcs vietnamites i/o senglars encreuats amb porcs domèstics (vietnamites o d'altres races). A diferència d'anys anteriors, aquest no ha estat el cas de les Gavarres (tot i el dubte expressat sobre el senglar excepcionalment gran caçat).

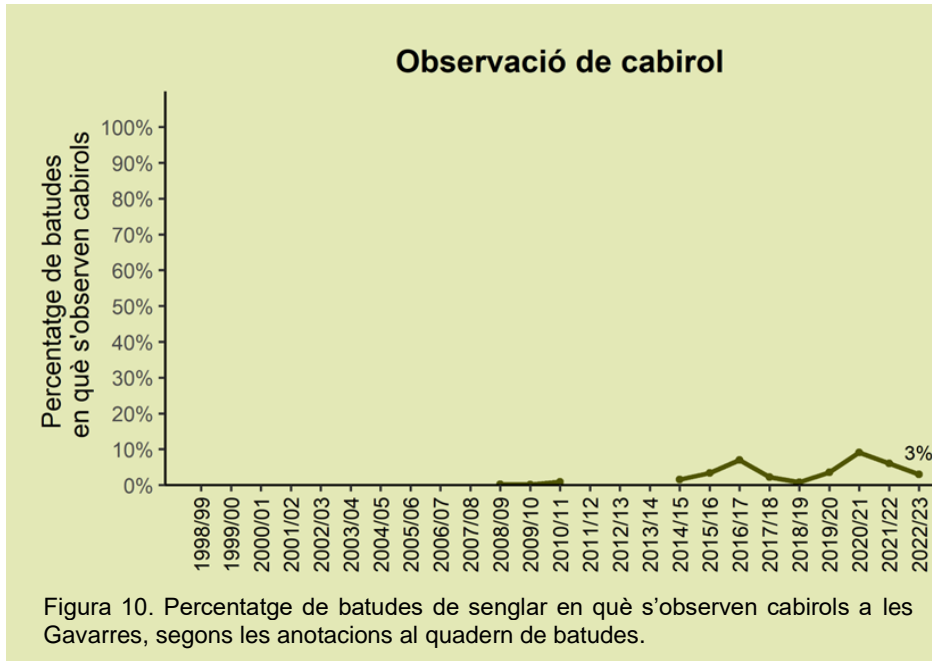
L'encreuament amb porcs no és gens desitjable, ja que contribueix a augmentar la productivitat de les poblacions de senglar i agreujar els problemes. **La Resolució de Vedes autoritza als caçadors a capturar porcs domèstics ensalvatgits i individus encreuats amb senglar** (amb clapes al pelatge o altres característiques que ho evidencien). És important capturar-los el més aviat possible i anotar la seva captura o observació als quaderns de batudes.

Des de l'any 2019 el porc vietnamita està inclòs al 'Catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores' i per tant en queda prohibida la seva possessió, transport, tràfic o comerç d'exemplars vius, i s'estableixen una sèrie de controls per a la seva tinença. Les persones que tenen porc vietnamites com a mascota, granges o nuclis zoològics han de complir la normativa, evitar el seu alliberament a la natura i evitar, amb un tancament efectiu, que puguin entrar en contacte amb senglars.

5. OBSERVACIONS DE CABIROLS I ALTRES UNGULATS A LES BATUDES

Aquesta temporada les colles participants han anotat l'observació de cabirol (*Capreolus capreolus*) en 15 batudes (Taula 3 i Figura 10) i no s'ha anotat cap més espècie d'ungulat, tot i que es té constància de la presència de muflons a la zona.

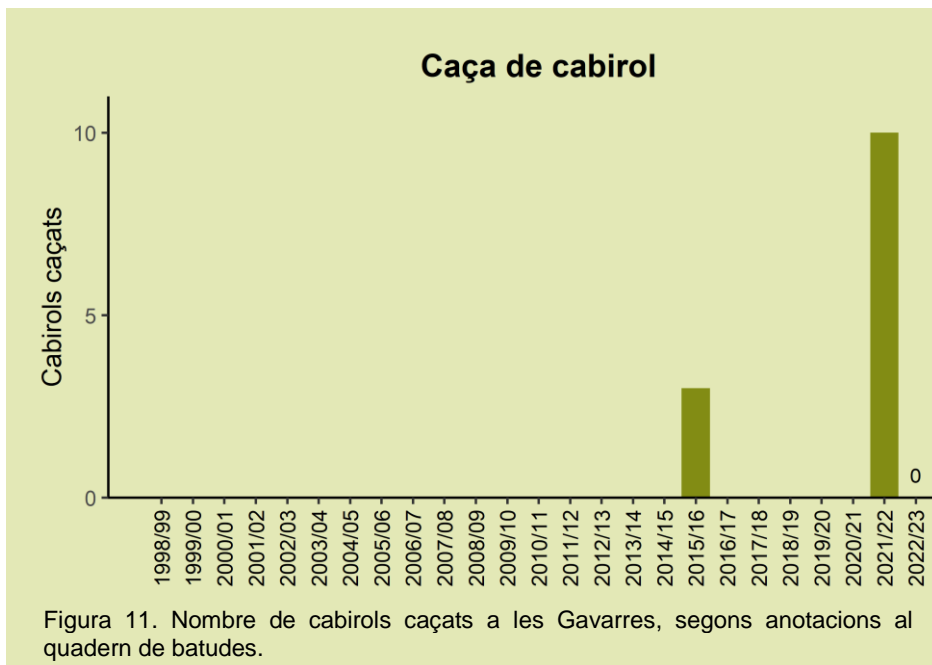
Les primeres anotacions de cabirol caçats correspon a la temporada 2015-2016, amb 3 individus. Enguany, no s'ha rebut informació respecte la captura de cap cabirol.

3%

de batudes amb observacions de cabirol

El percentatge de batudes de senglar en què s'observa l'espècie es manté baix.

0

Cabirols caçats

Després del màxim de l'any anterior, enguany no es té constància de la captura de cap cabirol.

Taula 3. Altres ungulats detectats a les batudes de senglar a les Gavarres durant la temporada 2022-2023.

Espècie	Batudes amb observacions		Mitjana d'individus observats per batuda ²
	Nombre	Percentatge ¹	
Cabirol	15	11%	1,7

¹ Percentatge respecte el nombre total de batudes anotades als quaderns.

² Mitjana calculada tenint en compte només aquelles batudes on s'han realitzat observacions de l'espècie.

6. RESUM D'INDICADORS I RECOMANACIONS

Les Gavarres mostren enguany una densitat de senglar moderada respecte la resta dels observatoris inclosos al Programa de seguiment (Taula 4, amb indicadors de seguiment), amb una forta disminució respecte la temporada anterior. La pressió de caça disminueix de manera important respecte totes les temporades de seguiment.

La falta de dades de diverses colles i els incidències en la recollida de dades descrites a l'apartat 2 comporta que els resultats obtinguts siguin menys precisos que en altres espais del Programa de Seguiment.

Taula 4. Resultats dels indicadors de seguiment obtinguts a les Gavarres, i el valor global dels observatoris del Programa de seguiment de senglar a Catalunya per a la temporada 2022-2023.

		Gavarres	Global observatoris PSS
Activitat cinegètica	1. Batudes realitzades per unitat de superfície (km ²)	0,8	0,8
	2. Caçadors participants a les batudes	23	22
	3. Gossos participants a les batudes	21	26
	4. Efectivitat de caça: proporció dels senglars caçats en relació al total d'observats	53%	43%
Senglars capturats	5. Senglars caçats per batuda	3,9	3,9
	6. Senglars caçats per unitat de superfície (km ²)	3,3	3,0
Densitat de població	7. Variació índex de densitat relativa respecte temporada anterior	-6%	3%
	8. Estima de densitat de senglar (individus /km ²)	7,6	Mín.: 2,3 (Cadí i Ports) Màx.: 22,8 (Alt Empordà)
Sexe i pes dels senglars capturats	9. Proporció de sexes (M:F) de senglars caçats	0,8:1	0,92:1
	10. Distribució de pesos: % de femelles que superen els 30kg (efectiu reproductor)	79%	79%

Les recomanacions per a temporada 2023-2024 són les següents:

- **Es recomana recuperar l'anotació de dades als quaderns de colla senglanaire del Programa de Senglar a Catalunya** per tal de facilitar l'anotació i recollida de totes les dades registrades per part dels caçadors i evitar les incidències ocorregudes durant la temporada 2022-2023.
- **Cal seguir aplicant mesures per reduir -o estabilitzar- la densitat de senglar, mantenint la pressió de caça, augmentant l'efectivitat de les batudes i aplicant altres mesures on sigui necessari.** En general les poblacions poden tenir un potencial de creixement moderat aquest any, ja que la producció de fruits forestals la tardor de 2022 va ser mitjana o baixa en funció de la zona; a més, les sequeres pronunciades que moltes zones han patit en podrien limitar l'augment. La col·laboració dels caçadors és un factor clau pel control d'aquesta espècie que no té predadors naturals (el llop té efectius massa escassos per controlar tants senglars).
- **La reducció de l'excés de densitat és necessària per controlar els notables problemes que genera el senglar,** especialment els derivats dels accidents a les carreteres i dels danys als conreus, que generen importants impactes econòmics i conflictivitat social.
- **L'alta densitat també comporta riscos sanitaris. Per prevenir la Pesta Porcina Africana la Comissió Europea ha recomanat aplicar estratègies per controlar les poblacions de senglar.** Actualment la PPA afecta 13 països europeus, amb nous brots recents a Itàlia i Croàcia i s'ha aconseguit erradicar en dos més: Bèlgica i la República Txeca. A Catalunya cal estar alerta per detectar si aparegués algun cas. **Si es troba algun senglar mort sense causa aparent, no el toqueu i truqueu el més ràpid possible a Agents Rurals.** Igualment, cal aplicar bones pràctiques en la manipulació de la carn de caça, ja que augmenten els casos de triquinel·losi, tuberculosi i altres malalties.
- **No doneu mengeu als senglars, sota cap circumstància.** Està prohibit i a més, la concentració de senglars als llocs on se'ls aporta aliment afavoreix la transmissió de malalties.
- **Per prevenir danys de senglar recordeu que està disponible la [Guia de Mesures per reduir els danys causats per mamífers de la fauna salvatge](#)** on hi ha informació sobre les mesures que es poden aplicar en diferents situacions.
- Per a més informació consulteu la resolució ACC/929/2023, de 17 de març, per la qual es fixen les espècies objecte d'aprofitament cinegètic, els períodes hàbils de caça i les vedes especials per a la temporada 2023-2024 en tot el territori de Catalunya i recordeu:
 - El període hàbil per a la caça del porc senglar és el comprès entre el **3 de setembre de 2023 i el 31 de març de 2024** (ambdós inclosos).
 - **La caça del porc vietnamita ensalvatgit i els híbrids d'aquests amb senglar està autoritzada,** tant durant les batudes en període hàbil com en l'exercici de les autoritzacions excepcionals per danys. Des del 2019 aquesta espècie està inclosa al 'Catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores' i per tant en queda prohibida la seva possessió.

Totes les dades del Programa de Seguiment de Senglar a Catalunya, així com altra informació rellevant sobre l'espècie, la trobareu a la nova web: www.senglar.cat

Moltes gràcies un any més per la vostra col·laboració, i bona cacera.